فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی/سال هشتم/ شماره ۲۹ /بهار ۹۵/صفحات ٥٤- ۲۷

مقایسه اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی در بین شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی

یونس بادآور نهندی *
غفور شریف زاد **
هیوا خجسته ***

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۰/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۲/۲۱

چکیده:

این پژوهش به مقایسه اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی در بین شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی می‌پردازد. نمونه آماری این پژوهش را ۱۸۹ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادارتهران برای دوره زمانی۱۳۸۸-۱۳۹۲تشکیل می‌دهند. متغیر رعایت اصل تطابق با استفاده از همبستگی درآمد و هزینه شرکت‌ها در یک دوره زمانی۱۳ساله (۱۳۸۰-۱۳۹۲) مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری‌مالی از دو معیار دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری استفاده شده‌است. نتیجه پژوهش حاکی از وجود ارتباط معنادار و مستقیم بین متغیر

* دانشیار حسابداری، گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
Email: Y-bnahandi@gmail.com

** کارشناس ارشد حسابداری، گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
Email: g.sharify@gmail.com

*** مربی حسابداری، گروه حسابداری، واحد ارومیه (مرکز پیرانشهر)، دانشگاه آزاد اسلامی، پیرانشهر، ایران
Email: hivakhojaste@gmail.com

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

رعایت اصل تطابق با متغیر دقت اطلاعات حسابداری در پیش‌بینی جریان‌های نقد آینده و همچنین ارتباط معنادار و معکوس با متغیر محتوای عایدات حسابداری به صورت کلی است. با تقسیم شرکت‌ها به گروه‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی و مقایسه اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری‌مالی در این سه گروه مشخص گردید که بین میزان اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی در کل تفاوت وجود دارد.

واژه های کلیدی: تطابق هزینه و درآمد، کیفیت گزارشگری مالی، سلامت مالی، درماندگی مالی، ورشکستگی مالی.

۱- مقدمه

صورت‌های مالی و اطلاعات مندرج در آن، یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی است که می‌تواند به سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیمات سودمند اقتصادی یاری رساند. اطلاعات صورت‌های‌مالی زمانی سودمند تلقی می‌شوند که انتظارات سرمایه‌گذاران را در ارتباط با ارزش سهام تأیید کنند و یا آن‌ها را تغییر دهند(لوبرنیک[1]،۲۰۰۰). بااین‌حال بسیاری از پژوهشگران استدلال نموده‌اند که صورت‌های‌مالی تاریخی و به‌ویژه صورت سود و زیان، اطلاعات سودمندی در مورد تطابق درآمدها و هزینه‌ها و سود برای سرمایه‌گذاران فراهم می‌سازد(لووزاروین[2]،۱۹۹۹). تطابق به این مفهوم اشاره دارد که هزینه‌ها در ارتباط خود با درآمدها بر اساس یک مبنای منصفانه و متوازن شناسایی می‌شوند. در سیستم فعلی که غالباً بر مبنای بهایابی تاریخی قرار دارد، تطابق نشان‌دهنده اولویت اندازه‌گیری و گزارشگری سود نسبت به ارزشیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها است و نیز یکی از اهداف مهم به‌کارگیری اصل تطابق، شناسایی صریح سود و اندازه‌گیری واقعیت‌های اقتصادی است (کرمی و قربان زاده، ۱۳۹۲).

از اهم دلایل و انگیزه پژوهش در خصوص اصل تطابق می‌توان به موارد زیر اشاره نمود. الف- وجود تغییراتی در اقتصاد به‌ویژه در هزینه‌های ثابت و تحقیق و توسعه، بر کاهش موقتی در بکارگیری اصل تطابق اشاره دارد که این امر به‌طور متقابل بر سود اثر می‌گذارد (دیچو و تانگ[3]، ۲۰۰۸). ب- کم رنگ شدن بکارگیری اصل تطابق به دلیل فاصله گرفتن استانداردهای حسابداری از این اصل به عنوان یک مفهوم بنیادی و حرکت به سمت رویکرد ترازنامه‌ای.

1 Lubberink
2 Lev & Zarowin
3 Dichev &Tang

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

ج- سود مهمترین خروجی حسابداری است و تطابق هزینه‌ها و درآمدها اثر مهم بر تعیین و محاسبه آن دارد و نیز اصل تطابق به طور بالقوه باعث افزایش درک خصوصیات سود برای سرمایه‌گذارن می‌شود (دیچو و تانگ،۲۰۰۸).

از طرفی، نقش اصلی گزارشگری مالی انتقال اثربخش اطلاعات مالی به افراد برون‌سازمانی به روشی معتبر و به‌موقع است که یکی از اهداف عمده آن فراهم ساختن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، ارائه اطلاعات مالی به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش‌بینی فعالیت‌های آتی بنگاه اقتصادی مؤثر واقع گردد (برادران حسن‌زاده و بادآورنهندی، ۱۳۸۸). در این میان وضعیت مالی شرکت‌ها، ازجمله درماندگی مالی شرکت‌های بزرگ و بین‌المللی از یک طرف و افزایش شمار تقلب در گزارشگری مالی از طرف دیگر، موجب بروز نگرانی‌های درباره کیفیت گزارشگری مالی و خدشه‌دار شدن اعتبار حسابداری شده است. حرفه حسابداری و حسابرسی نیز در راستای چاره‌جویی و جلب اعتماد عمومی، به تدبیر راهکارهای همچون تغییر در رویکرد تدوین استانداردهای حسابداری از استانداردهای مبتنی بر قواعد به استانداردهای مبتنی بر اصول، تأکید بر استقلال حسابرسان و نظام راهبری نهادی برای حمایت از منافع سهامداران جزء و تنظیم مقررات انتظامی حرفه حسابداری پرداخته است. اما باوجود سازوکارهای نظارتی یکسان بر گزارشگری مالی شرکت‌ها، به نظر می‌رسد که شرکت‌ها از کیفیت گزارشگری مالی یکسانی برخوردار نیستند و این امر بیانگر آن است که احتمالاً عوامل متعدد دیگری باعث تفاوت در کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها می‌شود (نیکو مرام و بادآور نهندی، ۱۳۸۸).

با توجه به هدف اصلی گزارشگری مالی یعنی سودمندی اطلاعات در پیش‌بینی سود، سؤالی که مطرح می‌شود این است که آیا اعمال درجات متفاوتی از اصل تطابق درآمدها و هزینه‌ها می‌تواند بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها با توجه به وضعیت مالی آنان مؤثر باشد.

اگرچه پژوهش‌های اندکی در زمینه رعایت اصل تطابق صورت گرفته است، ولی تاکنون پژوهشی در زمینه بررسی اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی صورت نگرفته است، لذا هدف اصلی این پژوهش، بررسی اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی در بین شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی است.

در ادامه این مقاله، به ترتیب مبانی نظری و پیشینه پژوهش، روش‌شناسی پژوهش، نتایج آزمون فرضیه‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتیجه گیری تشریح می‌شود.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۲- مبانی نظری پژوهش

هسته اصلی اطلاعات مالی شرکت را صورت‌های مالی تشکیل می‌دهند. در بین اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی، رقم سود خالص برای سرمایه‌گذاران بسیار حائز اهمیت بوده و اغلب این‌چنین استدلال می‌شود که سود بااهمیت‌ترین معیار اندازه‌گیری عملکرد شرکت است که در بازارهای مالی در دسترس و به‌وسیله اصل تطابق تحت تأثیر قرار گرفته است. این اصل یک مفهوم مهم در چارچوب نظری هیئت استانداردهای حسابداری مالی امریکا[1]، استانداردهای گزارشگری مالی بین‌الملل[2] و استانداردهای حسابداری ایران است و بر معیار عملکرد که سرمایه‌گذاران برای پیش‌بینی‌های خود در مورد حاشیه رشد آتی، جریان‌های نقد آتی و سود بکار می‌گیرند، اثرگذار است. تطابق به دو صورت قوی یا ضعیف صورت می‌گیرد که تطابق قوی باعث افزایش سودآوری اقتصادی و تطابق ضعیف باعث کاهش سودآوری اقتصادی و نیز افزایش عدم اطمینان و سوگیری‌های رفتاری شده و در نتیجه باعث ایجاد اشتباهاتی در پیش‌بینی سرمایه‌گذاران خواهد شد(شات[3]، ۲۰۱۱).

تطابق قوی حالتی است که همه هزینه‌ها با درآمدهای مرتبط با آن‌ها تطابق داده می‌شوند. به عبارتی در این حالت، همه هزینه‌ها به طور مستقیم قابل ردیابی با درآمدهای خاص خود می‌باشند، ولی در تطابق ضعیف، همبستگی بین درآمدها و هزینه کاهش یافته و این امر باعث افزایش نوسان سود و بازده و کاهش پایداری سود می‌شود (دیچو و تانگ، ۲۰۰۸).

دیچو و تانگ(۲۰۰۸) بیان کردند که تطابق ضعیف می‌تواند ناشی از ضعیف بودن قابلیت پیش‌بینی هزینه‌ها و نیز در دسترس نبودن سایر اطلاعات از قبیل تصمیمات مدیریت (مانند تئوری شست‌وشوی بزرگ)، قوانین حسابداری (هزینه کردن هزینه‌های تحقیق و توسعه) و موارد دیگر باشد. بنابراین توجه به اصل تطابق، فراهم‌کننده نشانه‌هایی ارزشمند برای سود حسابداری است. همچنین تطابق تحت تأثیر مفاهیم بنیادی تجاری و سیستم حسابداری قرار می‌گیرد که این مفاهیم بنیادی باعث ایجاد مسائلی در سیستم حسابداری برای تطابق هزینه‌ها با درآمدها می‌شود. این مفاهیم عبارت‌اند از: طول چرخه عملیات، چرخه عمر شرکت، ساختار صنعت، توان سرمایه‌گذاری، هزینه‌های ثابت و غیره. به منظور ایجاد تطابق قوی، باید هزینه‌ها با درآمدهای مربوط همبستگی بالایی داشته باشند تا توان سرمایه‌گذاران را برای پیش‌بینی بهتر هزینه‌های مورد انتظار و نیز پیش‌بینی سود آتی افزایش دهد (دیچو وتانگ، ۲۰۰۸). از دلایل

1 Financial Accounting Standard Board
2 International Accounting Standard Board
3 Schutt

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

بررسی اصل تطابق و کیفیت گزارشگری مالی، اهمیت دادن به هزینه‌ها و درآمدها و روابط بین آن‌ها برای استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران است.

پیتون و لی‌تلتون[1] (۱۹۴۰) بر اصل تطابق به عنوان یک مسئله بنیادی اشاره کردند اما با این حال در طی چند سال اخیر مطالعات اندکی بر روی آن صورت گرفته است. یکی از دلایل این امر، وجود پارادایم غالب بازارکارآ است که بیان می‌کند بازار خود به طور کامل میثاق‌های حسابداری و پیچیدگی‌های اندازه‌گیری عملکرد شرکت را می‌بیند که این امر سازگار با تحلیل بنیادی است. اسکات[2] (۲۰۰۹) این‌گونه بیان می‌کند که اصل تطابق به‌طورکلی با حسابداری بهای تاریخی مرتبط است، به این دلیل که حاصل انطباق درآمدهای محقق شده با هزینه مربوط به همان درآمدها سود خالص است، به عبارتی با بکارگیری اصل تطابق، حسابداری مبتنی بر بهای تاریخی بهتر می‌تواند توان سودآوری شرکت را پیش‌بینی نماید. همچنین ایشان اظهار نمودند که در حسابداری مبتنی بر ارزش‌های جاری به دلیل اینکه سود خالص از تغییرات ارزش‌های جاری دارایی‌ها و بدهی‌ها در طول دوره حاصل می‌شود تطابق ضعیف است. به بیان اسکات(۲۰۰۹) در حسابداری مربوط به جریان نقد نیز به دلیل محاسبه سود از مابه‌التفاوت جریان‌های نقد خروجی و ورودی تطابق ضعیفی وجود دارد.

از طرفی کیفیت گزارشگری مالی به محدوده‌ای اشاره دارد که در آن، گزارش‌های مالی شرکت، وضعیت اقتصادی و عملکرد آن را در طی یک دوره زمانی اندازه‌گیری و به صورت صادقانه ارائه می‌کند. در ادبیات مربوط به کیفیت گزارشگری مالی به‌ویژه کیفیت سود با تأکید بر اصول حسابداری حاکم بر گزارشگری مالی، به‌طور ضمنی بر کیفیت صورت‌های مالی تمرکز شده است. علاوه بر این، رویکردهای متفاوت دیگری در خصوص ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی وجود دارد که می‌توان آن‌ها را در دو گروه طبقه‌بندی نمود. گروه اول رویکرد مبتنی بر نیاز استفاده‌کنندگان است که بر مسائل مرتبط با ارزیابی و سودمندی اطلاعات مالی برای استفاده‌کنندگان تمرکز دارد. گروه دوم، رویکرد مبتنی بر حمایت از سرمایه‌گذار و سهامدار است که بر مسائل مرتبط با نحوه اداره شرکت و مباشرت تأکید دارد. در این گروه کیفیت گزارشگری مالی به طور عمده برحسب افشای کامل و منصفانه برای سهامداران تعریف می‌شود و عبارت است از اطلاعات مالی کامل و شفاف که مانع گمراهی یا ایجاد ابهام برای استفاده‌کنندگان شود(جونز و بلنچت[3]، ۲۰۰۰).

1 Paton & Littleton
2 Scott
3 Jonas & Blanchet

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

پژوهش‌های متعددی در خصوص اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی از قبیل(بارث [1]و همکاران، ۲۰۰۱) انجام شده است که در آن دقت اطلاعات مالی به عنوان معیار اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار گرفته است. دقت اطلاعات مالی بیانگر توانایی اجزای سود تعهدی حسابداری (تحت شرایط انعطاف‌پذیری و اختیار عمل در انتخاب از میان رویه‌ها و برآوردهای حسابداری) برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار آینده است، بنابراین بالا بودن دقت و توان پیش‌بینی کنندگی اجزای تعهدی از شاخص‌های تعیین محتوای اطلاعاتی و کیفیت گزارشگری مالی است (کوهن[2]، ۲۰۰۴). همچنین محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری جهت بررسی کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد. اطلاعات حسابداری زمانی دارای محتوای اطلاعاتی است که استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی آن‌ها را در ارزیابی‌های خود مربوط و قابل اتکا تشخیص دهند. اطلاعات مربوط، یا دارای ارزش پیش‌بینی‌کنندگی و یا حائز ارزش تأییدکنندگی است. نقش‌های پیش‌بینی‌کنندگی و تأییدکنندگی اطلاعات به هم مربوط می‌باشند. به‌طور مثال، اطلاعات در مورد سطح و ساختار فعلی دارایی‌های واحد تجاری، برای استفاده‌کنندگانی که سعی دارند توان واحد تجاری را در استفاده از فرصت‌ها و واکنش به شرایط نامطلوب پیش‌بینی کنند، دارای ارزش است. همین اطلاعات دارای نقش تأییدکنندگی در مورد پیش‌بینی‌های گذشته مثلاً درباره ساختار واحد تجاری و ماحصل عملیات است (جونز و همکاران[3]، ۲۰۰۰).

یکی از روش‌هایی که می‌توان با استفاده از آن به بهره‌گیری مناسب از فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تخصیص بهتر منابع کمک کرد، پیش‌بینی وضعیت مالی شرکت‌ها به لحاظ سلامت مالی، درماندگی مالی و ورشکستگی است. به این ترتیب که اول با ارائه هشدارهای لازم می‌توان شرکت‌ها را نسبت به وقوع درماندگی مالی هوشیار نمود تا آن‌ها با توجه به هشدارها دست به اقدامات مقتضی بزنند و دوم اینکه سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان، فرصت‌های مطلوب سرمایه‌گذاری را از فرصت‌های نامطلوب تشخیص دهند و منابعشان را در فرصت‌های مطلوب سرمایه‌گذاری کنند (مهرانی و همکاران، ۱۳۸۴). بیشتر مطالعات پیشین نشان می‌دهند که مدیران شرکت‌های درمانده، اطلاعات مالی و حتی فعالیت‌های واقعی خود را برای مخفی نمودن وضعیت نابسامان مالی، استفاده می‌کنند. طبق یافته‌های دی فوند و جیامبالو[4] (۱۹۹۴)، شرکت‌هایی که به طور ناگهانی دچار بحران مالی می‌شوند، در سال‌های قبل از بحران دست به

1 Barth
2 Cohen
3 Jonas et al
4 DeFond & Jiambalvo

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

گزینش‌های مختلف حسابداری برای افزایش سطح درآمدهای خود زده‌اند. همچنین لارا و همکاران[1] (۲۰۰۹) بیان نمودند که مدیران در سال‌های قبل از ورشکستگی، مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی اختیاری و دست‌کاری فعالیت‌های واقعی انجام می‌دهند. آن‌ها نشان دادند که شرکت‌های درمانده مالی نسبت به شرکت‌های ورشکسته ، بیشتر بر مدیریت سود در چارچوب اصول حسابداری تأکید داشته‌اند.

لذا، از منظر کلی با توجه به اهمیت کیفیت گزارشگری مالی در وضعیت‌های متفاوت اقتصادی شرکت‌ها به لحاظ سلامت‌مالی، درماندگی مالی و ورشکستگی مالی و به‌تبع آن سیاست‌های مدیریتی متناسب و احتمال گزینش‌های مختلف حسابداری و دست‌کاری سود در چارچوب اصول حسابداری (اصل تطابق)، انجام پژوهش در این خصوص حائز اهمیت است.

۳- مروری بر پژوهش های پیشین

۳-۱- پیشینه خارجی

تاکر[2](۲۰۱۵) در پژوهش خود با عنوان بررسی رابطه بین کیفیت افشاء و کیفیت گزارشگری مالی براساس تحقیق کاسل،مریس و سیدل (۲۰۱۵) رابطه بین کیفین افشاء و گزارشگری مالی را به صورت جزئی بررسی نمود. وی در تحقیق خود ازا داده های ۳۶۵ شرکت طی سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۳استفاده نمودند. نتایج تحقیق نشان داد هنگامی که شفافیت افشاء ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، ذخیره کاهش ارزش موجودی ها و ذخیره مالیات انتقالی تامین گردد، دستکاری سود از طریق اقلام تعهدی به حداقل می‌رسد.

شات (۲۰۱۱) در پژوهش خود باعنوان تأثیر رعایت اصل تطابق بر کیفیت سود در بین ۳۶۴۱سال شرکت طی سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۹ درجه همبستگی بین درآمدها و هزینه ها را به عنوان معیار تطابق در نظر گرفت و بیان کرد که همبستگی قوی بین آن‌ها باعث افزایش کیفیت سود و سودمندی بیشتر آن برای سرمایه‌گذاران می‌شود.

دانلسون و همکاران[3](۲۰۱۱) سعی کردند پژوهش دیچو و تانگ(۲۰۰۸) را با جزئیات بیشتری ادامه دهند. آنها در مطالعه خود ۳۲۶۴۵ سال – شرکت (طی سال های ۱۹۶۷-۲۰۰۵) را مورد پژوهش قرار دادند. هدف طالعه آنها این بود که تعیین نمایند که کدام یک از عوامل (حسابداری یا اقتصادی) تاثیر بیشتری براختلال رابطه درآمدها و هزینه ها می‌گذارد. لذا، ضمن آنالیز اجزای

1 Lara et al.
2 Tokur
3 Donelcon et al

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

هزینه ها به منظور تفکیک آثار هر کدام از عوامل، اقلام خاص را نیز مدنظر قراردادند و به این نتیجه رسیدند که عوامل اقتصادی باعث به وجود آمدن اقلام خاص شده و نسبت به عوامل حسابداری تاثیر بیشتری بر اختلال رابطه درآمد و هزینه می‌گذارد.

راچانا و پاراکاش[1] (۲۰۰۹) با بررسی ۲۸۶۵ سال- شرکت طی سال‌های ۱۹۸۸ تا ۲۰۰۷ بیان کردند که تطابق ضعیف دارای اثری نامناسب بر شفافیت صورتهای مالی و قابلیت سودآوری آتی داشته و کمک اندکی به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی در پیش‌بینی سود می‌کند و باعث قیمت‌گذاری اشتباه در اوراق‌بهادار می‌شود.

دیچو و تانگ (۲۰۰۸) با بررسی سود حسابداری ۱۰۰۰ شرکت بزرگ آمریکایی در ۴۰ سال اخیر به این نتیجه رسیدند که تطابق ضعیف (کاهش در تطابق میان درآمدها و هزینه‌ها) باعث کاهش همبستگی بین درآمدها و هزینه‌های هم‌زمان و نیز کاهش در پایداری سود و افزایش نوسان سود می‌شود. آن‌ها بیان کردند که سود تابعی از فاکتورهای اقتصادی و درجه موفقیت در تطابق قوی بین درآمدها و هزینه‌هاست.

۳-۲- پیشینه داخلی

خواجوی و همکاران(۱۳۹۴) با بررسی ۱۰۰ شرکت در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۷۹ در پژوهش خود با عنوان: آزمون محدودیت‌های حاکم بر ویژگی‌های حسابداری به این نتیجه دست‌یافتند شرکت‌هایی که اطلاعات قابل اتکاتری ارائه می کنند، میزان مربوط بودن اطلاعاتشان بیشتر است. همچنین شرکت‌های که اطلاعات خود را به موقع‌تر منتشر می‌کنند، اطلاعاتشان مربوط‌تر است. از یافته‌های دیگر این پژوهش می‌توان به همبستگی مثبت بین ویژگی‌های قابلیت اتکا و به موقع بودن اشاره کرد. به بیان دیگر، شرکت‌های که اطلاعات به موقع‌تری ارائه می‌کنند، اطلاعاتشان قابل اتکاتر است و برعکس.

مشایخی و همکاران(۱۳۹۲) در مطالعه‌ی خود به بررسی عوامل مؤثر بر نوسان‌پذیری سود پرداختند. در این پژوهش برخی از پارامترهای حسابداری از قبیل شاخصه‌های مرتبط با تطابق ضعیف، کیفیت اقلام تعهدی و هموارسازی سود مورد بررسی قرار گرفت. این مطالعه با بهره‌گیری از داده‌های ۴۰۰ شرکت در بورس اوراق بهادار تهران درخلال سال‌های ۱۳۸۰تا۱۳۹۰صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان داد که عوامل حسابداری تأثیر با اهمیتی در بوجود آوردن نوسانات سود دارد.

1 Rachna & Prakash

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

کرمی و قربازاده(۱۳۹۱) به بررسی تأثیر اصل تطابق بر عدم تقارن اطلاعاتی پرداختند. بر این اساس، همبستگی بین درآمدها و هزینه‌ها به عنوان معیاری برای رعایت اصل تطابق در نظر گرفته‌شد است. در این پژوهش نمونه آماری ۷۸ شرکت از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برای یک دوره ۵ ساله(۱۳۸۶-۱۳۹۰)انتخاب شده‌است. بر اساس نتایج هرچه تطابق بین درآمدها و هزینه‌ها بیشتر باشد، نوسان بازده و خطای پیش بینی سود هر سهم کمتر خواهد بود.

مشایخی و جلالی(۱۳۹۱) ارتباط میان رعایت اصل تطابق و ویژگی‌های سود را مورد بررسی قراردادند. آن‌ها دریافتند که نوسانات سود طی دوره مورد بررسی تغییر معنی‌داری داشته‌اند و با بررسی‌های به عمل آمده این نوسانات قابل انتساب به عوامل ذاتی(نوسانات درآمدی)هستند. مطالعه حاضر با بهره‌گیری از داده‌های۳۱۳۶سال- شرکت و در خلال سال‌های۱۳۸۰-۱۳۸۹صورت گرفته است.

کاظمی و طریقی(۱۳۹۰) اثر تطابق درآمدها و هزینه‌ها با نوسان‌پذیری سود و پایداری سود طی سال‌های۱۳۸۰تا ۱۳۸۷را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که تطابق ضعیف به عنوان اختلال در رابطه اقتصادی بین درآمد و هزینه عمل می کند و به‌تبع آن افزایش نوسان‌پذیری در سود و تضعیف پایداری سود را به همراه دارد و همواره با افزایش همبستگی درآمدها و هزینه‌ها (کاهش تطابق ضعیف)، نوسان‌پذیری سود را در طی سال‌های مورد مطالعه، روند کاهشی و پایداری سود روند افزایشی داشته است.

۴- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری مطرح شده در بخش های پیش فرضیه های پژوهش به شرح زیر تدوین شده است.

فرضیه اول: رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در پیش بینی جریان‌های نقدی آینده تاثیردارد.

فرضیه دوم: رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری تأثیر دارد.

فرضیه سوم: بین تأثیر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده درشرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی تفاوت وجوددارد.

فرضیه چهارم: بین تأثیر رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات‌حسابداری در شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی تفاوت وجود دارد.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۵- روش پژوهش

۵-۱- نوع پژوهش

این پژوهش از نوع تجربی در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری و مبتنی بر اطلاعات واقعی در صورت‌های مالی شرکت‌ها می‌باشد، از طرفی این پژوهش از نوع علی پس رویدادی است چون اثر یک پدیده را بر پدیده دیگر بررسی می‌کند و از آنجایی که می‌تواند در فرآیند استفاده از اطلاعات کاربرد داشته‌باشد، لذا از نوع کاربردی است.

۵-۲- قلمرو پژوهش و جامعه و نمونه آماری

نمونه مورد بررسی به روش حذف سامان مند با در نظر گرفتن شرط هایی به شرح زیر برای بازه زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ از بین شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شده است.

الف- پایان سال مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.

ب- جزو شرکتهای واسطه‌گری‌مالی و سرمایه‌گذاری نباشند.

ج- اطلاعات مالی شرکت‌ها قابل دسترسی باشند.

د- در دوره زمانی پژوهش تغییر سال مالی نداشته باشد.

پس از اعمال محدودیت‌های فوق، نمونه نهایی پژوهش شامل۱۸۹شرکت طی دوره۵ ساله با ۹۴۵ مشاهده تعیین شده است.

به منظور آزمون فرضیه اول(تأثیر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات) و فرضیه دوم (تأثیر رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری) از مدل رگرسیونی چند متغیره و آزمون ضرایب t استفاده شده است و برای آزمون فرضیه سوم (مقایسه رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در شرکتهای سالم، درمانده و ورشکسته مالی) و فرضیه چهارم(مقایسه رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری در شرکتهای سالم، درمانده و ورشکسته مالی) از روش ارائه شده توسط پترنوستر و همکاران[1](۱۹۹۸) استفاده شده است،که بعدها آزمون پترنوستر نام گرفت. بدین ترتیب ضریب متغیر اصل تطابق در شرکتهای سالم، درمانده و ورشکسته دو به دو با هم مقایسه می‌شوند، اگر حتی در یکی از این مقایسه ها تفاوت معنی داری وجود داشته باشد فرضیه های مورد نظر تایید می‌شوند. در این آزمون اگر آماره آزمون پترنوستر بزرگتر یا مساوی ۱/۹۶ باشد می‌توان بیان نمود که وضعیت شرکت‌ها (از نظر سلامت، درماندگی و

1 Paternoster et al.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

ورشکستگی) بر رابطه بین رعایت اصل تطابق و دقت اطلاعات مالی همچنین بر رابطه بین رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری تأثیر می‌گذارد.

۳-۵- تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

۱-۳-۵- متغیر مستقل: رعایت اصل تطابق

معیاری که دیچو و تانگ(۲۰۰۸) و شات (۲۰۱۱) برای تعیین درجه تطابق استفاده کردند، همبستگی بین درآمدها و هزینه‌های شرکت‌ها برای یک بازه زمانی ۸ ساله بود که در این پژوهش نیز از این معیار استفاده شده‌است. برای اندازه‌گیری میزان همبستگی بین درآمدها و هزینه‌ها از رگرسیون زیر استفاده شده‌است:

مدل تطابق:

$$\Delta \text{Expense}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 * \Delta \text{Revenue}_{it} + e_{it} \quad \text{مدل (۱)}$$

ضریب‌تعیین رابطه فوق، نشان دهنده میزان توضیح دهندگی تغییرات هزینه‌ها به واسطه درآمدها است(که همان اصل تطابق مورد نظر در این پژوهش است) و برای تعیین میزان همبستگی بین درآمد و هزینه‌های هر سال شرکت، به هشت سال قبل برگشته و تغییرات درآمد و هزینه برای هر سال نسبت به هشت سال قبل محاسبه گردیده و سپس از ضریب تعیین تعدیل‌شده برای تعیین قدرت همبستگی بین تغییرات درآمدها و هزینه‌ها استفاده شده‌است.

Revenue= درآمدها که به شرح زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$\text{Rev} = p * x$$

Expense = هزینه‌ها که به شرح زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$\text{Exp} = c * x + f$$

p بیانگر قیمت فروش، **x** بیاگر حجم فروش، **c** نشان‌دهنده بهای تولید و **f** شامل هزینه‌های توزیع و فروش و هزینه‌های عمومی و اداری می‌باشد.

۲-۳-۵- متغیر وابسته: کیفیت گزارشگری‌مالی

برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری‌مالی از دو معیار دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری به شرح زیر استفاده شده‌است.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۱-۲-۳-۵- دقت اطلاعات مالی: برای اندازه‌گیری میزان دقت اطلاعات مالی به صورت تجربی، از پس ماندهای معادله رگرسیون پیش‌بینی جریان‌های نقدی‌آینده با استفاده از اجزای تشکیل دهنده سود عملیاتی حسابداری یک دوره قبل استفاده شده‌است(بارث و همکاران[1]،۲۰۰۱)

مدل(۲) $$CFO_{i,t+1} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it} + \beta_2 \Delta AR_{it} + \beta_3 \Delta INV_{it} + \beta_3 \Delta AP_{it} + \beta_4 DEPR_{it} + \beta_5 OTHER_{it} + \varepsilon_{it}$$

CFO= جریان‌های نقدی

ΔAR = تغییر در حساب‌های دریافتنی

ΔINV = تغییر در موجودی ها

ΔAP= تغییر در حساب‌های پرداختنی و بدهی‌های معوق

DEPR=هزینه استهلاک دارائی‌های ثابت مشهود و نامشهود

OTHER =خالص سایر اقلام تعهدی که به صورت زیر محاسبه شد:

$$OTHER_{it} = OP_{it} - (CFO_{it} + \Delta AR_{it} + \Delta INV_{it} - \Delta AP_{it} - DEPR_{it})$$

OP = سود عملیاتی

ε =مقدار خطا که فرض شد دارای میانگین صفر و واریانس ثابت باشد.

معیار تجربی اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری‌مالی، قدرمطلق پس‌ماندها یعنی $RQ_{it} = |\varepsilon_{i,t+1}|$ هر قدر پس‌ماندها کوچک‌تر باشد بیان‌گر دقت اطلاعات مالی و کیفیت بالای گزارشگری‌مالی است.

۲-۲-۳-۵-محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری: محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری را توانایی عایدات بر تبیین بازده‌های بازار تعریف می‌کنند. برای تخمین محتوای اطلاعات عایدات حسابداری از مدل ایسون و هریس(۱۹۹۱)به شرح زیر استفاده شده‌است:

مدل(۳) $$Ret_{it} = \beta_1 + \beta_2 \frac{EPS_{it}}{p_{i,t_1}} + \beta_3 \frac{\Delta EPS_{it}}{p_{i,t_1}} + \beta_4 Ret_{mt} + \beta_5 EPS_{mt} + \beta_6 \Delta EPS_{mt} + \varepsilon_{it}$$

که در آن EPS_{it} سود هر سهم شرکت **i** در سال **t** است.

p_{i,t_1} = قیمت سهام شرکت **i**در سال **t**،Ret_{it} بازده سهام مرکب سالانه شرکت **i** در سال **t**،

ΔEPS_{it}= تغییرات عایدات هر سهم شرکت **i** بین دو مقطع زمانی **t** و**t-1** است.

ΔEPS_{mt} = میانگین مقطعی تغییرات عایدات هرسهم است.

1 Barth et al.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

محتوای اطلاعاتی عایدات با استفاده از معنی‌داری ارتباط آماری عایدات با بازده تقریب می‌شود که با استفاده از آماره **t** ضرایب عایدات و تغییر در متغیرهای عایدات و میزان نیکوئی برازش مرتبط (ضریب تعیین تعدیل شده) اندازه‌گیری می‌شود.

به دلیل اینکه استفاده از شرکت‌های بیشتر و سال‌های کمتر به وابستگی مقطعی داده‌ها منجر می‌شود، از متغیرهای Ret_{mt} میانگین مقطعی بازده سهام، EPS_{mt} میانگین مقطعی سود هرسهم، به عنوان متغیرکنترلی استفاده شده‌است.

۳-۳-۵- متغیر تعدیل‌گر

سلامت‌مالی، درماندگی مالی و ورشکستگی مالی.

در این پژوهش برای تفکیک شرکتها به لحاظ وضعیت مالی از مدل بومی شده آلتمن، توسط کردستانی و همکاران (۱۳۹۲) استفاده شده‌است. خلاصه مدل تعدیل شده آلتمن، متغیرها و محدوده های آن به شرح زیر است:

مدل(۴) $Z'.Score = 0.291X_1 + 2.458X_2 - 0.301X_3 - 0.079X_4 - 0.05X_5$

که در آن:

$\mathbf{X_1}$ = سرمایه در گردش به کل دارایی ها

$\mathbf{X_2}$ = سود یا زیان انباشته به کل دارایی ها

$\mathbf{X_3}$ = سود یا زیان عملیاتی به کل دارایی ها

$\mathbf{X_4}$ = ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به کل بدهی ها

$\mathbf{X_5}$ = فروش خالص به کل دارایی ها

جدول(۱): محدوده های مدل تعدیل شده آلتمن

محدوده سلامت مالی	محدوده درمانده	محدوده ورشکستگی
$Z'.Score \geq 0.30$	$-0.14 \leq Z'.Score \leq 0.30$	$Z'.Score \leq -0.14$

منبع: کردستانی و همکاران(۱۳۹۲)

تعداد ۱۷۷سال- شرکت که از نظر میانگین این نسبت ها تفاوت معنی‌داری با شرکت‌های باقی‌مانده درنمونه داشته‌اند، به عنوان شرکت‌های ورشکسته مالی و تعداد ۳۲۸ سال شرکت به عنوان شرکت های دارای سلامت مالی و ۴۴۰ مابقی به عنوان شرکت مواجه با درماندگی مالی در نظر گرفته می‌شوند.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۴-۳-۵-متغیرهای کنترلی

۴-۳-۵-۱- اندازه شرکت(Size): کوک[1] (۱۹۹۱) و فرث[2] (۱۹۹۷) نشان داداند که شرکت‌های بزرگتر کیفیت گزارش‌های مالی بهتری نسبت به شرکت‌های کوچکتر دارند.

۴-۳-۵-۲- اهرم مالی(FL): فرانسیس و همکاران[3](۲۰۰۵) نشان دادند که در شرکت‌هایی که از کیفیت اقلام تعهدی پایین‌تری برخوردارند، نسبت بدهی پایین‌تری دارند، در این پژوهش برای محاسبه اهرم مالی کل بدهی‌های شرکت بر کل دارایی‌ها تقسیم می‌گردد.

۴-۳-۵-۳- سودآوری‌شرکت(PROFIT): پژوهش‌های پیشین نشان داده اند، سودآوری شرکت ممکن است با توجه به وضعیت آن (سالم، درمانده و ورشکسته) به دلیل دیدگاه مدیریت (فرصت طلبانه یا محافظه کارانه) بر شناسایی هزینه‌ها و کیفیت گزارشگری مالی تأثیر داشته باشد، لذا در این پژوهش به عنوان متغیر کنترلی اثر آن نیز مدنظر قرار داده شده است.

۴-۳-۵-۴- فرصت‌های‌رشد(GRO): نسبت**Q**-توبین، یکی از ابزارهای اندازه‌گیری عملکرد شرکت‌ها بوده که از طریق تقسیم ارزش بازار شرکت به اررزش دفتری یا ارزش جایگزینی دارایی‌های شرکت بدست می‌آید. با توجه به اینکه کیفیت گزارشگری‌مالی مطلوب ممکن است بر ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری مناسب مؤثر باشد و نهایتا میزان سودآوری شرکت یکی از عوامل مهم تاثیرگذار بر سیاست‌های مدیریت است. لذا اثر این متغیر کنترل گردیده‌است.

۴-۳-۵-۵- نوسانات سود(FP): نوسان‌پذیری سود مقیاسی است که تغییرات سود را اندازه‌گیری می‌کند، در این پژوهش مشابه پژوهشگران دیگر (دیچو و تانگ،۲۰۰۹ ؛ حقیقت و معتمد،۱۳۹۰) نوسان سود بر اساس انحراف معیار ۵ سال گذشته آن اندازه‌گیری می‌شود.

۶- مدل پژوهش

۶-۱- مدل آزمون فرضیه اول:

برای آزمون فرضیه اول از مدل شماره (۵) به شرح زیر استفاده شده‌است:

مدل (۵)
$$RQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 Matching_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 FL_{it} + \beta_4 FP_{it} + \beta_5 GRO_{it} + \beta_6 PROFIT_{it} + \varepsilon_{it}$$

در این مدلRQ_{it} عبارت است از $|\varepsilon_{i,t+1}|$ حاصل از جریان‌های نقدی مدل بارث و همکاران(۲۰۰۱) که جهت پیش‌بینی کیفیت گزارشگری‌مالی مورد استفاده قرار گرفته‌است. دقت اطلاعات مالی به عنوان معیار اندازه‌گیری کیفیت آن در نظر گرفته می‌شود. برای اندازه‌گیری

1 Cooke
2 Firth.
3.Francis, et al.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

میزان دقت اطلاعات مالی به صورت تجربی، از پس ماندهای معادله رگرسیون پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده با استفاده از اجزای تشکیل دهنده سود عملیاتی حسابداری یک دوره قبل استفاده شده‌است.

Size = اندازه‌شرکت، FL =اهرم‌مالی ، FP = نوسانات‌سود، GRO = فرصت‌های رشد= PROFIT سودآوری شرکت هستند که به عنوان متغیرهای کنترلی مدل پژوهش می باشند.

۶-۲- مدل آزمون فرضیه دوم:

برای آزمون فرضیه دوم از مدل شماره (۶) به شرح زیر استفاده شده‌است:

مدل (۶)

$$\begin{aligned}\mathrm{Ret_{it}} = {} & \beta_0 + \beta_1 \frac{\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} + \beta_2 \mathrm{Matching_{it}} + \beta_3 \frac{\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} * \mathrm{Matching_{it}} \\ & + \beta_4 \frac{\Delta\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} + \beta_5 \frac{\Delta\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} * \mathrm{Matching_{it}} + \beta_6 \mathrm{Retm_t} \\ & + \beta_7 \mathrm{Retm_t} * \mathrm{Matching_{it}} + \beta_8 \mathrm{Epsm_t} + \beta_9 \mathrm{Epsm_t} \\ & * \mathrm{Matching_{it}} + \beta_{10} \Delta\mathrm{Epsm_t} + \beta_{11} \Delta\mathrm{Epsm_t} \\ & * \mathrm{Matching_{it}} + \varepsilon_{\mathrm{it}}\end{aligned}$$

در این مدل $\boldsymbol{\beta_3}$ تاثیر اصل تطابق را بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری نشان می‌دهد.

۶-۳-مدل آزمون فرضیه سوم:

برای آزمون فرضیه سوم از مدل شماره (۷) به شرح زیر استفاده شده‌است:

مدل (۷)

$$\begin{aligned}\mathrm{RQ_{it}} = {} & \beta_0 + \beta_1 \mathrm{Matching_{it}} + \beta_2 \mathrm{Size}_{it} \\ & + \beta_3 \mathrm{FL}_{it} + \beta_4 \mathrm{FP}_{it} + \beta_5 \mathrm{GRO}_{it} + \beta_6 \mathrm{PROFIT}_{it} + \varepsilon_{\mathrm{it}}\end{aligned}$$

این مدل برای شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی به صورت مجزا مورد استفاده قرار می‌گیرد و برای تفکیک شرکت‌ها از مدل تعدیل شده آلتمن استفاده شده‌است.

۶-۴-مدل آزمون فرضیه چهارم:

برای آزمون فرضیه چهارم از مدل شماره (۸) به شرح زیر استفاده شده‌است:

مدل (۸)

$$\begin{aligned}\mathrm{Ret_{it}} = {} & \beta_0 + \beta_1 \frac{\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} + \beta_2 \mathrm{Matching_{it}} + \beta_3 \frac{\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} * \\ & \mathrm{Matching_{it}} + \beta_4 \frac{\Delta\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} + \beta_5 \frac{\Delta\mathrm{EPS}}{\mathrm{P_{i,t-1}}} * \mathrm{Matching_{it}} + \beta_6 \mathrm{Retm_t} + \\ & \beta_7 \mathrm{Retm_t} * \mathrm{Matching_{it}} + \beta_8 \mathrm{Epsm_t} + \beta_9 \mathrm{Epsm_t} * \mathrm{Matching_{it}} + \\ & \beta_{10} \Delta\mathrm{Epsm_t} + \beta_{11} \Delta\mathrm{Epsm_t} * \mathrm{Matching_{it}} + \varepsilon_{\mathrm{it}}.\end{aligned}$$

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

این مدل برای شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی به صورت مجزا مورد استفاده قرارمی‌گیرد.

۸- تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

۱-۸-آماره های توصیفی

در جدول شماره(۲) برخی مفاهیم آماره های توصیفی شامل میانگین، میانه، کمینه، بیشینه مشاهده‌ها و انحراف معیار ارائه شده است.

جدول شماره(۲): آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

	تغیرات عایدات	عایدات هر سهم	اهرم مالی	نوسانات سود	فرصت رشد
میانگین	-۰.۰۱۱	۰.۰۸۷	۰,۳۱٦	۰.۰۱۰	۲.۰۲٦
میانه	۱۰.۰۰	۰.۱۵	۰.٦۳۵	۰.۰۱	۱.۳
بیشینه	۸.۳۹	٦.۷٦	۱.۰۷	۳.٦۱	۱٤٦.٤۲
کمینه	-٦.٤۱	-۵.۸٤	۰.۰۷	-٦.٤۹	۰.۱۳
انحراف معیار	۰.۵۱۵	۰.۵۱۵	۰.۲۰۱	۰.۳۱۵	٦.۷۹۱
	تطابق	سودآوری	محتوای اطلاعاتی	کیفیت گزارشگری	اندازه
میانگین	۰.۷٦۱	۰.۱۷۸	۰.٤۲٦	٤۹٤	۱۳.۰۹۸
میانه	۰.۹	۰.۱۱	۰.۰٤	۱۵۲	۱۳.۰۳
بیشینه	۱.۰۰۰	۱۳.۷۵	۲۱.۸۹	۱٦۱۷	۱۷.۸۱
کمینه	۰.۰۰۰	-۰.٤۸	-۰.۹۹	۲۰.۷۹	۷.٤٤
انحراف معیار	۰.۲۸٦	۰.۷۷٤	۱.۳۷۸	۱۲۷	۱.۵۱۰

منبع: یافته‌های پژوهش

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که بیانگر نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت دادها است. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر تطابق برابر با ۰,۷۶۱ است که نشان می‌دهد بیشتر دادها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند، میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج مقدار میانه برای تطابق برابر ۰,۹ می‌باشد. همچنین انحراف معیار یکی از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی است و معیاری برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است و مقدار آن برای تطابق ۰,۲۸۶ است.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۲-۸- تحلیل فرضیه‌ها

نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها به شرح زیر مطرح می باشد.

۱-۲-۸- فرضیه اول:

در جدول شماره (۳) نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول ارائه شده‌است. ابتدا بر اساس آزمون‌های **F** لیمر و هاسمن الگوی مناسب مدل رگرسیونی انتخاب شده و در ادامه، فرضیه پژوهش در قالب الگوی انتخابی (الگوی اثرات ثابت) آزمون گردید. سطح معنی‌داری آزمون **F** برای متغیر اصل تطابق (۰,۰۰۱) بوده، که بیانگر معنادار بودن مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد است. همچنین مقدار آماره دوربین واتسون برابر (۱,۶۴) است که نشان از عدم وجود خودهمبستگی سریالی در اجزای اخلال رگرسیون است.

جدول شماره (۳): نتایج حاصل از آزمون تأثیر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی

$$RQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 Matching_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 FL_{it} + \beta_4 FP_{it} + \beta_5 GRO_{it} + \beta_6 PROFIT_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیرها	ضریب تأثیر	خطای استاندارد	آماره-t	احتمال
تطابق	-۳.۸۶۳	۱.۳۸۹	-۲.۷۸۱	۰.۰۰۵۵
اندازه شرکت	۳.۳۶۰	۰.۲۵۲	۱۳.۳۱۸	۰.۰۰۰
اهرم مالی	-۷.۵۰۷	۱.۹۶۰	-۳.۸۲۸	۰.۰۰۱
نوسانات سود	-۲۲۷	۷۵۱	-۰.۳۰۲	۰.۷۶۲
فرصت‌های رشد	۱۸۲	۱۶۱	۱.۱۲٤	۰.۲۶۱
سودآوری شرکت	۲۳۶	۸۶۳.۰۶	۲.۷٤۱	۰.۰۰۶
یتا	-۳۱.۶	۳.۳۷۶	-۹.۳۷۸	۰.۰۰۰
ضریب تعیین	۰,۱۷۰	آماره-F	٦٤,۳۲۷	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۱٦۷	احتمال -F	۰,۰۰۱	
دوربین-واتسون			۱,٦٤	

منبع: یافته‌های پژوهش

سطح معنی داری آزمون **t** برای متغیر رعایت اصل تطابق برابر با ۰/۰۰۵ بوده که نشان می‌دهد، اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده تأثیر معنی‌داری گذاشته و با توجه به ضریب تأثیر این متغیر که ۳/۸۶- بوده و همچنین $\mathbf{RQ_{it}}$ معیار معکوسی برای کیفیت گزارشگری‌مالی است، می‌توان گفت اصل تطابق از نظر آماری تأثیر مثبت و معنی‌داری بر کیفیت گزارشگری‌مالی می‌گذارد، به عبارتی رعایت اصل تطابق باعث بهبود دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده شرکت‌ها می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده نیز بیانگر آن

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

است که در کل پژوهش حدود ۱۶درصد از تغییرات کیفیت گزارشگری‌مالی توسط متغیرهای پژوهش در مدل مربوط توضیح داده شده‌است. سطح معنی‌داری متغیرهای کنترلی نشان می‌دهند که دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده تحت تأثیر اندازه شرکت، اهرم مالی و سودآوری شرکت نیز قرار می‌گیرد. لذا، شواهد کافی مبنی بر رد فرضیه اول پژوهش وجود ندارد.

۲-۲-۸- فرضیه دوم: جدول شماره (۴) نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش را نشان می دهد.

جدول شماره(٤): نتایج آزمون تأثیر رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات

$$Ret_{it} = \beta_0 + \beta_1 \frac{EPS}{P_{i,t-1}} + \beta_2 Matching_{it} + \beta_3 \frac{EPS}{P_{i,t-1}} * Matching_{it} + \beta_4 \frac{\Delta EPS}{P_{i,t-1}} + \beta_5 \frac{\Delta EPS}{P_{i,t-1}} * Matching_{it} + \beta_6 Retm_t + \beta_7 Retm_t * Matching_{it} + \beta_8 Epsm_t + \beta_9 Epsm_t * Matching_{it} + \beta_{10} \Delta Epsm_t + \beta_{11} \Delta Epsm_t * Matching_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیرها	ضریب تأثیر	خطای استاندارد	اماره-t	احتمال
سود هرسهم سال قبل	۱.۵۹۳	۰.۲۰۶	۷.۷۰۷	۰.۰۰۱
تطابق	-۰.۲۶۰	۲.۱۰۴	-۰.۱۲۳	۰.۹۰۱
سودهرسهم سال قبل*تطابق	-۰.۷۱۴	۰.۳۰۸	-۲.۳۱۶	۰.۰۲۰
تغیرات عایدات دوره	-۱.۸۲۲	۰.۱۵۵	-۱۱.۷۳۰	۰.۰۰۱
تغیرات عایدات*تطابق	۲.۱۰۳	۰.۲۸۸	۷.۳۰۲	۰.۰۰۰
میانگین مقطعی بازده سهام	۱.۱۳۱	۰.۶۰۱	۱.۸۷۹	۰.۰۶۰
میانگین مقطعی* تطابق	-۰.۰۷۲	۰.۷۴۲	-۰.۰۹۸	۰.۹۲۱
میانگین مقطعی سود سهم	-۰.۰۰۰	۰.۰۰۳	-۰.۱۸۶	۰.۸۵۲
میانگین مقطعی سود سهم*تطابق	-۰.۰۰۱	۰.۰۰۴	-۰.۰۳۶	۰.۹۷۱
میانگین مقطعی تغییرات عایدات	۰.۰۰۱	۰.۰۰۰	۰.۳۹۸	۰.۶۹۰
میانگین‌مقطعی‌عایدات*-تطابق	-۰.۰۰۰	۰,۰۰۱	-۰.۲۱۹	۰.۸۲۶
عرض از مبدا	۰.۵۴۸	۱.۷۰۴	۰.۳۲۱	۰.۷۴۷
ضریب تعیین	۰.۴۵۱	اماره F-	۳.۰۷۴	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۳۰۴	احتمال F -	۰.۰۰۰	
دوربین-واتسون		۲,۰۶۸		

منبع: یافته‌های پژوهش

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

با توجه به بررسی متغیر سود هرسهم سال قبل*تطابق در مدل مربوطه، از آنجایی که ضریب این متغیر(۰,۷۱۴-) بوده و سطح معنی‌داری آن (۰,۰۲۰) می‌توان گفت از نظر آماری اصل تطابق تأثیر منفی و معنی داری بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری دارد.

آماره دوربین-واتسون(۲,۰۶) بیانگر عدم وجود خودهمبستگی بین متغیرهای مدل است. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده نشانگر آن است که در کل دوره پژوهش حدود ۳۰درصد از تغییرات محتوای اطلاعانی عایدات حسابداری به وسیله متغیرهای پژوهش توضیح داده شده‌است. و احتمال آماره **F** نشان می‌دهد که مدل مربوطه از لحاظ آماری معنی‌دار است. لذا، دلیل کافی برای رد فرضیه دوم پژوهش وجود ندارد.

۳-۳-۸- فرضیه سوم:

برای آزمون این فرضیه از مدل شماره (۷) استفاده شده است. لازم به ذکر است برای آزمون فرضیه فوق، باید این مدل برای هر سه دسته شرکتهای سالم، درمانده و ورشکسته مالی به صورت مجزا آزمون شود. در جدول شماره (۵) نتایج حاصل از مدل رگرسیون به روش حداقل مربعات تعمیم یاقته **GLS** به تفکیک شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی ارائه شده‌است. با توجه به نتایج آزمون مدل فوق و بررسی متغیر اصل تطابق سطح معنی‌داری این متغیر به ترتیب در شرکتهای سالم، درمانده و ورشکسته (۰,۰۴)، (۰,۴۴۳) و (۰,۶۸۸) بوده که نشان از وجود رابطه معنادار و مستقیم بین رعایت اصل تطابق و کیفیت گزارشگری‌مالی تنها در شرکتهای سالم بوده است. نتایج این پژوهش با مطالعه سو[1] (۲۰۰۵) همخوانی دارد. سو نشان داد فرضیه گیبینز و ویلت - تطابق درآمد و هزینه درحقیقت تکنیک حسابدارای برای هموارسازی سود است- در صورتی درست است شرکت در جایگاه سود قرار بگیرد، اما برای زمانی که شرکت درمنطقه زیان‌قراردارد همواره صادق نیست.

آماره دوربین-واتسون برای شرکت‌های دارای سلامت، درماندگی و ورشکسته مالی به ترتیب(۱,۶)، (۲,۰۰) و (۱,۸۲) است که بیانگر عدم وجود خودهمبستگی بین متغیرهای پژوهش است. احتمال آماره**F** برای گروه شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی نیز(۰,۰۰۱) می‌باشد که بیانگر این است مدل پژوهش به صورت کلی معنی‌داراست. به منظور بررسی اثر شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته بر رابطه بین رعایت اصل تطابق و دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده از آزمون پترنوستر(۱۹۹۸) استفاده شده‌است. یافته‌ها نشان می دهند که بین ضرایب رعایت اصل تطابق و دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده در بین شرکت‌های سالم و ورشکسته مالی تفاوت معناداری(۱,۹۹)وجود دارد و می‌توان بیان نمود

1 Su

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

که بین تأثیر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده در شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته تفاوت وجود دارد. بنابراین دلیل کافی برای رد فرضیه سوم پژوهش وجود ندارد.

جدول شماره(۵): نتایج حاصل ازآزمون تأثیر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات حسابداری به تفکیک شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی

$$RQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 Matching_{it} + \beta_2 Size + \beta_3 FL + \beta FP_4 + \beta_5 GRO + \beta_6 PROFIT + \varepsilon_{it}$$

متغیرها	شرکتهای سلام مالی			شرکتهای درمانده مالی			شرکتهای ورشکسته		
	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال
تطابق	-۴۷۲۸۳.۸	-۲.۰۴۶	۰.۰۴۱	۶.۲۵	۰.۷۶۷	۰.۴۴۳	-۲۱۷۲.۷۵	-۰.۴۰۱	۰.۶۸۸
اندازه شرکت	۵۲۰۹۵.۹۴	۶.۷۳۸	۰.۰۰۱	۸.۹۳	۱.۵۸۹	۰.۱۱۲	۶۸۵۶.۲۰۸	۶.۴۲۸	۰.۰۰۱
اهرم مالی	-۹۰۱۵۰.۷	-۲.۰۳۷	۰.۰۴۲	-۱.۲	-۱.۴۶۷	۰.۱۴۳	-۱۷۲۰.۴۸	-۰.۳۴۱	۰.۷۳۲
نوسانات سود	۱۲۱۹۸.۳۱	۰.۲۷۸	۰.۷۸۱	۲.۰۳	۰.۵۹۶	۰.۵۵۱	۸۶۳۱.۷۵۷	۱.۸۹۱	۰.۰۶۰۳
فرصت‌های رشد	۱۴۶۷.۷۶۵	۳.۶۰۱	۰.۰۰۱	۱.۰۸	۱.۷۸۲	۰.۰۷۵	۲۹۵۷.۰۹۶	۲.۶۱۱	۰.۰۰۹
سودآوری شرکت	۶۱۰.۶۲۰۱	۰.۱۰۳	۰.۹۱۷	۱.۰۵	۱.۴۳۸	۰.۱۵۱	۴۳۴۸.۹۴	۰.۴۱۶	۰.۶۷۷
بتا	-۵۴۷۰۳۱	-۵.۸۱۶	۰,۰۰۱	-۶.۵	-۱.۶۹۹	۰.۰۹	-۶۷۴۰۱.۷	-۴.۷۵۳	۰,۰۰۱
ضریب تعیین	۰.۲۷۲			۰.۳۲۱۲			۰.۲۳۶۵		
ضریب	۰.۲۵۸			۰.۱۳۸۲			۰.۲۰۹		
اماره – F	۱۹.۵۶			۱.۷۵۵۵			۸.۷۷۷		
احتمال – F	۰,۰۰۱			۰.۰۰۰۱			۰,۰۰۱		
دوربین – واتسون	۱.۶۹۶			۲.۰۰۲			۱.۸۲۷۷		
آزمون پترنوستر	شرکتهای سالم و درمانده=۰,۷۷۲			شرکتهای سالم و ورشکسته= ۱,۹۹			شرکتهای درمانده و ورشکسته=۰,۷۶۱		

آزمون انتخاب الگوی مناسب برای آزمون فرضیه ها

	آزمون F لیمر	آزمون هاسمن	آزمون F لیمر	آزمون هاسمن	آزمون F لیمر	آزمون هاسمن
آماره	۳.۴۸۵	۲۱,۰۶۳	۱,۰۴۶	۹,۱۷۴	۵,۶۵۴	۱۹,۲۱
درجه آزادی	۱۲,۷۵۱	۷,۰۶	۱۵,۰۰۲	۱,۸	۱۴	۱۶,۲۵
احتمال	۰۰۱.	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۰۰۱
الگوی انتخابی	اثرات ثابت		اثرات ثابت		اثرات ثابت	

منبع: یافته های پژوهش

نتایج حاصل از آزمون بررسی اثر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات مالی در شرکت‌های درمانده با توجه به احتمال آماره **t** به میزان(۰,۴۴) نشان دهنده عدم وجود رابطه معنادار است.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

نتایج مطالعه پژوهشگرانی چون دچو و تانگ(۲۰۰۶) و دانلسون و همکاران[1] (۲۰۱۰) نشان می‌دهد که میان تطابق درآمد و هزینه با پایداری سود ارتباط مستقیم وجود دارد. ضریب تعیین تعدیل‌شده شرکت‌های سالم(۰,۲۵)، درمانده(۰,۱۳) و ورشکسته(۰,۲۰) بوده که بیانگر میزان توضیح دهندگی متغیر وابسته براساس متغیرهای مستقل پژوهش می‌باشد.

۴-۳-۸- فرضیه چهارم:

برای آزمون فرضیه فوق از مدل دوم پژوهش استفاده شده با این تفاوت که این مدل برای هر سه دسته شرکتهای شرکت‌های دارای سالم، درمانده و ورشکسته مالی به صورت مجزا آزمون شده‌است. در جدول شماره(۶) نتایج حاصل از مدل رگرسیون به روش حداقل مربعات تعمیم یاقته **GLS** به تفکیک در شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته ارائه شده‌است. با توجه به نتایج آزمون مدل رگرسیون این پژوهش و بررسی(β_3)در مدل پژوهش مربوط به شرکت‌های سالم، سطح معنی‌داری متغیر رعایاصل تطابقبق به میزان(۰,۰۳) نشان از وجود رابطه معنادار و مستقیم بین رعایاصل تطابقبق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری است.

همچنین در شرکت‌های درمانده، سطح معنی‌داری متغیر رعایت اصل تطابق به میزان(۰,۰۰۱)نشان از وجود رابطه معنادار و مستقیم بین رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری در این گروه است. در نهایت در شرکت‌های ورشکسته مالی، سطح معنی‌داری متغیر رعایت اصل تطابق به میزان(۰,۰۰۳) نشان از وجود رابطه معنادار و مستقیم بین رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری در این گروه است. ضریب تعیین تعدیل شده در شرکت‌های سالم(۰,۲۵)، درمانده (۰,۳۸) و ورشکسته مالی (۰,۲۳) بیانگر میزان توضیح دهندگی متغیر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری توسط متغیرهای مدل است. آماره دوربین-واتسون برای شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی به ترتیب (۲,۵۷)، (۲,۳۹) و (۲,۲۹) است که بیانگر عدم وجود خودهمبستگی بین متغیرهای پژوهش است. احتمال آماره **F** برای گروه شرکت‌های سالم، درمانده‌مالی و ورشکسته مالی(۰,۰۰۱)می‌باشد که بیانگر این است مدل پژوهش به صورت کلی معنی‌دار است.

1 Donelcon et al.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

جدول شماره(٦): نتایج حاصل از آزمون تأثیر رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی در شرکت‌های سالم، درمانده ورشکسته مالی

$$Ret_{it} = \beta_0 + \beta_1 \frac{EPS}{P_{i,t-1}} + \beta_2 Matching_{it} + \beta_3 \frac{EPS}{P_{i,t-1}} * Matching_{it} + \beta_4 \frac{\Delta EPS}{P_{i,t-1}} + \beta_5 \frac{\Delta EPS}{P_{i,t-1}} * Matching_{it} + \beta_6 Retm_t + \beta_7 Retm_t * Matching_{it} + \beta_8 Epsm_t + \beta_9 Epsm_t * Matching_{it} + \beta_{10} \Delta Epsm_t + \beta_{11} \Delta Epsm_t * Matching_{it} + \varepsilon_{it}.$$

متغیرها	شرکتهای سلامت مالی			شرکتهای درمانده مالی			شرکتهای ورشکسته		
	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال	ضریب تأثیر	آماره t	احتمال
سود هرسهم سال قبل	۱.۱۷۸	۲.۳۳	۰.۰۲۰	-۰.۱۴۰	-۰.۲۲۱	۰.۸۲۴	-۰.۰۲	-۰.۳۸۴	۰.۷۰۱
تطابق	۰.۸۳۶	۰.۳۱۱	۰.۷۵۵	۰.۴۴۴	۰.۷۳۹	۰.۴۵۹	۰.۳۰۱	۰.۹۶۸	۰.۳۳۴
سود هرسهم سال قبل*تطابق	۲.۰۲۴	۲.۱۵	۰.۰۳۲	۳.۰۶۶	۴.۲۵۰	۰.۰۰۱	۰.۱۸۸	۲.۹۴	۰.۰۰۳
تغیرات عایدات دوره	-۳.۰۱	-۱۵.۱	۰,۰۰۱	-۱.۱۲۴	-۲.۲۴۱	۰.۰۲۵	۰.۰۵۵	۰.۴۷۸	۰.۶۳۳
تغیرات عایدات*تطابق	۳.۴۹۸	۶.۰۱۳	۰,۰۰۰	۰.۷۲۶	۱.۵۰۵	۰.۱۳۳	-۰.۵۱	-۳.۲۴۳	۰.۰۰۱
میانگین مقطعی بازده سهام	-۰.۰۶	-۰.۰۸	۰.۹۳	۰.۳۴۷	۰.۶۴۱	۰.۵۲۱	۰.۸۸۲	۴.۳۵	۰.۰۰۱
میانگین مقطعی* تطابق	۱.۲۹۰	۱.۳۷	۰.۱۶۹	۰.۰۰۱	۰.۰۸۶	۰.۹۳	۰.۰۰۱	۲.۷۶۲	۰.۰۰۶
میانگین مقطعی سود سهم	۰.۰۱	۰.۱۹	۰.۸۴۲	-۰.۰۱۸	-۱.۴۳۳	۰.۱۵۲	-۰.۰1	-۱.۱۵۱	۰.۲۵۳
میانگین مقطعی سود سهم*تطابق	-۰.۰۱	-۰.۶۴	۰.۵۱۹	۰.۰۰۱	۰.۶۷۵	۰.۵۰۱	۰.۰۰۱	۱.۸۷۵	۰.۰۶۲
میانگین مقطعی تغیرات عایدات	۰.۰۰۱	۱.۶۰۵	۰.۱۰۹	-۵.۹۳۰	-۰.۰۵۵	۰.۹۵۶	-۰.۰۰۱	-۳.۴۸۶	۰.۰۰۶
میانگین مقطعی عایدات*تطابق	-۰.۰۱	-۱.۱۷	۰.۲۴۲	-۰.۰۵۳	-۰.۰۷۳	۰.۹۴۱	-۰.۸۵	-۲.۴۷۶	۰.۰۱۴
عرض از مبدا	-۰.۱۸	-۰.۰۸	۰.۹۳۲	۰.۵۲۴۹۳۱			۰.۲۸۵۲۹۸		
ضریب تعیین	۰,۳۸۱			۰.۳۸۸۴۰۱			۰.۲۳۷۶۵۲		
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۳۲۴			۳.۸۴۴۷۹۶			۵.۹۸۷۷۸		
اماره – F	۱۱,۳۰۷			۰.۰۰۱			۰.۰۰۱		
احتمال – F	۰,۰۰۱			۲.۳۹۶۸۳۵			۲.۲۹۲۵۰۹		
دوربین – واتسون	۲,۵۷			گروه سالم و ورشکسته= ۰,۷۵			گروه درمانده ورشکسته= ۳,۹۴		
آزمون پترنوستر	گروه سالم و درمانده= ۲,۴۵								

آزمون انتخاب الگوی مناسب برای آزمون فرضیه چهارم پژوهش (الگوی انتخابی: اثرات ثابت)

	F لیمر	آزمون هاسمن	F لیمر	آزمون هاسمن	لیمر	آزمون هاسمن
آماره	۱۴.۴۰۶	۲۳,۲۱۵	۴,۲۰۱	۹,۱۷۴	۹,۱۵۴	۱۱,۹۸۱
درجه آزادی	۷.۰۵۵	۱۳,۲۵۵	۲	۱,۸	۱۴	۱۰,۲۵
احتمال	۰۰۱.	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

به منظور بررسی اثر شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته بر رابطه بین رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری از آزمون پترنوستر استفاده شده‌است. یافته‌ها نشان می‌دهند که بین ضرایب رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی‌عایدات‌حسابداری در بین شرکت‌های سلامت‌مالی و درمانده‌مالی(۲,۴۵)و درمانده مالی و ورشکسته مالی (۳,۹۴) تفاوت معنی داری ازنظر آماری وجود دارد. لذا، می‌توان بیان نمود دلیل کافی برای رد فرضیه چهارم پژوهش وجود ندارد.

۹- نتیجه‌گیری پژوهش

نتایج آزمون فرضیه اول بیانگر این است که رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات حسابداری در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده تأثیر دارد. یعنی با رعایت اصل تطابق کیفیت گزارشگری مالی شرکت افزایش می‌یابد و از دیدگاه تئوریک نیز منطقی به نظر می رسد که تطابق مخارج یک دوره درآمدهای همان دوره باعث ارزش آفرینی و شفافیت و نهایتا بالا رفتن کیفیت گزارشگری مالی می‌گردد. با توجه به اینکه معیار اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی جریان‌های نقد می‌باشد مسلماً اصل تطابق (همبستگی بین درآمدها و هزینه‌های دوره) یک آیتم مؤثر در بالا بردن کیفیت گزارشگری مالی است. طبق یافته های کرمی و قربانزاده(۱۳۹۱) هرچه تطابق بین درآمدها و هزینه‌ها بیشتر باشد، نوسان بازده و خطای پیش بینی سود هر سهم کمتر خواهد بود. که نتیجه این فرضیه نیز همسو یا یافته های پژوهش مذکور می‌باشد.

آزمون فرضیه دوم این پژوهش به بررسی تأثیر رعایت اصل تطابق بر محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری پرداخته که نتایج آن بیانگر وجود رابطه معکوس و معنادار بوده که می‌تواند ناشی از تأثیر ضعف اصل بهای تمام شده تاریخی در خصوص متغیرهای صورت‌های مالی باشد. در حالی که از دیدگاه تئوریک اینگونه بیان می‌گردد که رعایت اصل تطابق(همبستگی بین درآمدها و هزینه ها یک دوره)نقطه قوتی در جهت شفافیت و پایداری سود و همچنین کمک به پیش‌بینی بهتر جهت سرمایه‌گذاری می‌گردد(اعتمادی و عبدالی؛ ۱۳۹۴) لیکن دیدگاه مقابل که کمتر به آن پرداخته شده‌است نیز وجود دارد که می‌تواند ناشی از بهای تمام شده تاریخی است و همچنین فرض تعهدی در حسابداری علیرغم دست‌آورد ارزشمندش در حسابداری شاید نیاز به تعدیل و یا جا برای بهبود این مفروضات ضروری به نظر برسد. مدیران بنا به دلایلی مانند ابقاء در شرکت، دریافت پاداش، افزایش ارزش شرکت و ... از طریق مدیریت سود همچنین از طریق اختیار مدیران در برآوردها، پیش بینی‌ها، اصل پژوهش و اصل تطابق می‌توانند شرکتهایی که

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

وضعیت مالی نامطلوبی دارند، مطلوب جلوه دهد. لذا در این گونه شرکت‌ها کیفیت و محتوای اطلاعات مالی به دلیل اقدامات مدیران کاهش می‌یابد(خواجوی و کاظمی، ۱۳۸۴).

آزمون فرضیه سوم پژوهش به بررسی ارتباط اثر رعایت اصل تطابق بر دقت اطلاعات حسابداری در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده در شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته پرداخته‌است که نتایج حاکی از این است که بین رعایت اصل تطابق و دقت اطلاعات حسابداری در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده در بین این شرکت‌ها تفاوت وجود دارد. از دیدگاه تئوریک نیز رعایت اصل تطابق باعث افزایش کیفیت گزارشگری‌مالی می‌شود. همچنین لین و ویلت[1](۱۹۹۹)در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که تطابق مناسب اثر هموارسازی بر سود دارد که برای تخمین سودآوری اقتصادی بلندمدت مفید است. دیچو و تانگ(۲۰۰۸) نیز بیان‌کردند که هدف از حسابداری تطابق، شناسایی صریح و اندازه‌گیری واقعیت‌های اقتصادی برای کمک به امر پیش‌بینی توسط سرمایه‌گذاران است. فرضیه گیبینز و ویلت(۱۹۹۷)این بود که تطابق درآمد و هزینه در حقیقت تکنیک حسابدارای برای هموارسازی سود است. مطالعه سو (۲۰۰۵) نشان می دهد که این فرضیه در صورتی درست است که شرکت در جایگاه سود قرار بگیرد، اما برای زمانی که شرکت در منطقه زیان قرار دارد همواره صادق نیست. اینگونه به نظر میرسد محافظه‌کاری حسابداران در شناسایی زیان‌ها در زمانی که پیش‌بینی می‌شود، با هموارسازی سود سازگار است.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم پژوهش حاکی از این است که بین رعایت اصل تطابق و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری در بین شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی تفاوت وجوددارد. با بررسی مدل چنین به نظر می‌رسد که چارچوب حاکم بر بازار نیمه کارا در خصوص محتوای اطلاعاتی حسابداری که در جهت کم‌رنگ نمودن اهمیت این اطلاعات است نمی‌تواند از اساس و پایه قوی برخوردار باشد. پارادایم بازار نیمه‌کارا در سال‌های اخیر باعث شده که اطلاعات حسابداری کم اهمیت جلوه داده شوند. هرچند که نتایج این فرضیه نشانگر نادرستی این ادعا است و بیانگر نقش مؤثر اطلاعات حسابداری در ارزشیابی شرکت‌ها است. در همین راستا راچانا و پاراکاش(۲۰۰۹) بیان کردند که تطابق ضعیف دارای اثری نامناسب بر شفافیت صورتهای مالی و قابلیت سودآوری آتی داشته و کمک اندکی به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی در پیش‌بینی سود می‌کند و باعث قیمت‌گذاری اشتباه در اوراق‌بهادار می‌شود.

1 Lane & Willett

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

۱۰- پیشنهادهای پژوهش

۱-۱۰- پیشنهادهای حاصل از پژوهش:

با توجه به تأثیر مثبت رعایت اصل تطابق بر کیفیت گذارشگری مالی به استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی توصیه می‌شود، رعایت اصل تطابق را به عنوان یک پیش شرط کیفیت اطلاعات مالی درنظر بگیرند، همچنین با توجه به آزمون پترنوستر و تفاوت رعایت اصل تطابق در انواع شرکتها به استفاده‌کنندگان پیشنهاد می‌شود به این نکته توجه داشته باشند که وضعیت مالی شرکتها(شرکت‌های سالم، درمانده‌مالی و ورشکسته مالی) بر رابطه بین اصل تطابق و کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار است. به مدیران و سازمان بورش اوراق بهادار نیز پیشنهاد می‌گردد که رعایت اصل تطابق را به صورت دقیق مورد توجه قرار دهند چرا که اصل تطابق باعث افزایش کیفیت گزارشگری مالی (هم از نظر محتوای اطلاعتی و هم از نظر دقت اطلاعات مالی) می‌گردد.

۲-۱۰- پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

با توجه به اینکه پژوهش در خصوص اصل تطابق اندک بوده است پیشنهاد می‌گردد همزمان با تغییرات در استانداردها و تاثیرگذاری موضوع با دیدگاه مقایسه‌ای در این خصوص پژوهش‌های دیگری نیز صورت پذیرد. همچنین پیشنهاد می‌گردد این پژوهش به تفکیک صنعت نیز توسط پژوهشگران در پژوهشهای آتی مورد توجه قرار گیرد.

۱۱- محدویت‌های پژوهش

با توجه به این که نمونه پژوهش از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شده‌است، شرکت‌های نمونه از لحاظ اندازه، صنعت، ساختارمالکیت، نوع محصولات، لزوما معرف تمام واحدهای اقتصادی فعال در کشور نیستند بنابراین تعمیم یافته ها باید با احتیاط انجام گیرد.یکی از محدودیت‌های دیگر پژوهش، عدم وجود داده‌های لازم در برخی شرکت‌ها و صورت‌های مالی آن‌ها است که موجب حذف این شرکت‌ها از نمونه شده است. اصولا نتایج مدل‌های رگرسیون با کمتر از۱۵سال مشاهده به شدت به نقض فروض کلاسیک حساس است. از آنجا که رگرسیون برای هر شرکت به صورت مجزا برآورد شده است ممکن است نتایج مدل تطابق و همچنین محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری را تحت تأثیر قرار دهد.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

منابع

۱- اعتمادی، حسین؛ عبدلی، لیلا (۱۳۹۴)." هموارسازی سودوعملکرد قیمت سهام دربحران مالی" . **فصلنامه حسابداری مالی**. شماره۷ :۱-۲۸.

۲- برادران حسن زاده، رسول؛ بادآورنهندی، یونس (۱۳۸۸). "ارزیابی کیفیت سودآوری شرکت‌ها(مورد صنایع شیمایی و دارویی) ". **فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی،** شماره ۸، ۱۴۴-۱۵۸.

۳- حقیقت، حمید ومهدی معتمد (۱۳۹۰) "بررسی رابطه بین نوسان پذیری وقابلیت پیش بینی سود". **پیشرفت های حسابداری** ، سال سوم، شماره ۲ ، ص ۸۷ – ۶۵.

۴- خواجوی،شکرالله؛ قدیریان آرانی،محمد حسین (۱۳۹۴). "بررسی تأثیر کیفیت سود بر تجدید ارائه صورت‌های مالی"، **پیشرفت های حسابداری** ، بهار و تابستان ۱۳۹۴، دوره هفتم - شماره۲، ص۸۴ – ۵۹.

۵- طرینی،مصطفی؛کاظمی،حسین؛۱۳۹۰، رابطه تطابق درآمد و هزینه با نواسان پذیری و پایداری سود؛ **فصلنامه مطالعات حسابداری** شماره ۲۹، ص ۵۴-۳۸.

۶- کرمی، غلامرضا؛ قربانزاده، علیرضا (۱۳۹۲). "تأثیر اصل تطابق بر عدم اطمینان اطلاعاتی". **فصلنامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت**، سال دوم،شماره ۶:۲-۱۱.

۷- مشایخی، بیتا؛ جلالی، فرزانه (۱۳۹۱)." بررسی ارتباط میان رعایت اصل تطابق و ویژگی‌های سود". **فصلنامه حسابداری مالی**،سال چهارم، شماره ۱۵: ۶۷-۸۸.

۸- مهرانی، ساسان؛ مهرانی، کاوه؛ منصفی، یاشار؛ کرمی، غلامرضا(۱۳۸۴). »بررسی کاربردی الگوهای پیش‌بینی ورشکستگی زیمسکی و شیراتا درشرکتهای پذیرفته شده دربورس اوراق بهادار تهران«،**فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی**، شماره ۴۱، ص ۱۰۵-۱۳۱

۹- نیکومرام، هاشم؛ بادآورنهندی، یونس (۱۳۸۸). "تبین و ارائه الگویی برای تعیین و ارزیابی و عوامل مؤثر بر انتخاب کیفیت گزارشگری مالی در ایران" **فصلنامه فراسوی مدیریت**، شماره۸، ۱۴۱-۱۸۷.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

10- Barth, M., Cram, D. P., & Nelson, K., (2001). "Accruals and the Prediction of Future Cash Flows." **The Accounting Review**, 76: 25-58.

11- Cohen, A. D. (2004). "Quality of Financial Reporting Choice: Determinants and Economic Consequences. (Unpublished Doctoral Dissertation)." **Northwestern University.**

12- Cooke, T. E. (1991). An assessment of voluntary disclosure in the annual reports of Japanese corporations. **The International Journal of Accounting**, 26, 174-189.

13- DeFond, M. L. and Jiambalvo J. (1994). Debt covenantviolation and manipulation of accruals, *Journal of Accounting andEconomics*, 17(1–2): 145–176.

14- Dichev, I. and V. W. Tang (2008). "Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years."**The Accounting Review,** 83: 1-36.

15- Dichev, I. and V. W. Tang. (2007). "Earnings volatility and earnings predictability." **Journal of Accounting and Economics,** 47:160-181.

16- Dichev, Ilia D؛Tang, Vicki Wei (2008). "Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years." **Ross School of Business at the University of Michigan**.

17- Donelcon Dain C, Jennings Ross, McInnis John, (2011). "Changes or over time in the Revenue-Expense Relation: Accounting or Economics?" **The Accounting Review**, No.3:pp.945-974.

18- FASB, (1978). "Statement of financial accounting Concept 1: Objectives of financial reporting by business enterprises". **Stamford CT**: FASB: 117-139.

19- Firth, M. (1997). The provision of non-audit services and the pricing of audit fees**. Journal of Business Finance and Accounting**, 24,511-525.

20- Francis, J., R. LaFond, P. M. Olsson, and C. M. Strand (2005). "The market pricing of accruals quality."**Journal of Accounting and Economics**, 39: 295-327.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]

21- Jonas, G. and Blanchet, J. (2000). "Assessing Quality of Financial Reporting," **Accounting Horizons**, Vol. 14: pp. 353-363.

22- Lane, J. and R. Willett (1999). "Optimal smoothing of accounting earnings.IMA" **Journal of Mathematics Applied in Business & Industry,** 10: 1-14.

23- Lev, B., & Zarowin, P. (1999). "The boundaries of financial reporting and how to extend them."**Journal of Accounting Research**, 37: 353–385.

24- Lubberink, M. J. P. (2000). "Financial Statement Information: The Impact of Investors and Managers." **Groningen.**

25- Paton, W. A. and A. C. Littleton (1940). "An introduction to corporate accounting standards." **American Accounting Association**, Sarasota: Florida.

26- Prakash, Rachna؛ Sinha, Nishi(2009). "Deferred Revenues and the Matching of Revenues and Expenses."**Mason School of Business Collegeof William and Mary**.

27- Schutt, Harm (2011). "The Matching Principle: Insights into Earning's Usefulness to Investors." **Haas School of Business University of California at Berkeley**.

28- Scott W.R (2009). "Financial Accounting Theory." 5 Th ed.

29- Su, S. Y. (2005). "To match or not to match". **The British Accounting Review,** 37: 1-21.

30- Takur, D. **Assessing Quality of Financial Reporting**, Accounting Horizons, Vol. 14, No. 3, September 2000, PP 353-363.

31- Tucker, J. W.(2015). The relation between disclosure quality and reporting quality: A discussion of Cassell, Myers, and Seidel, **Accounting, Organizations and Society**, 46; 39-43.

32- Wolk,Harry I؛ James L.Dodd؛ John J.Roz (2008) "Accounting Theory, 7 th ed"

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-21]